

Monumentnummer*: 517617

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 november 2000
Kadaster deel/nr: 82983/17

*Monumentnaam***

Huize Elisabeth

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Gouda	Gouda	Zuid-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
van Bergen IJzendoornpark	22		2801 AC	Gouda		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Gouda	H			1189

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

Het Van Bergen IJzendoornpark, vernoemd naar burgemeester mr. A.A. van Bergen IJzendoorn (overleden 1895), is in 1901 aangelegd. In 1899 kocht koopman en grutter A.J. Vos een terrein met huis aan de rand van het park, op de kruising van de Piersonweg en de Winterdijk. Zijn zoon A.J.J. Vos, papierfabrikant, sloopte de bestaande gebouwen in 1919. Vervolgens liet hij in hetzelfde jaar de Haagse architect J. Duynstee een nieuw WOONHUIS in een aan de Amsterdamse School-stijl verwante stijl ontwerpen. De naam van het huis, die staat vermeld op een tableau op de noordwestgevel, luidt Huize Elisabeth. In de noordoostgevel bevindt zich een zandstenen stichtingssteen met de tekst: "Den 21en april 1920 werd deze steen gelegd door A.J.J. Vos jr oud 12 jaren".

Het huis heeft onder meer als dokterswoning en voor de opleiding van verpleegkundigen dienst gedaan. Vermoedelijk is aartsbisschop Simonis hier geboren. De beelden met de lachende leeuwen bij de entree zouden verwijzen naar de verhouding van de opdrachtgever met de toenmalige burens wonend in 'Villa Honk' op Van Beveringhlaan 38. De leeuwen lachen de burens uit, omdat de nieuwe villa hun uitzicht over water en park belemmert. Het terras aan de zuid-westzijde is over het water langs de Winterdijk gebouwd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De oorspronkelijke lichtarmaturen in hal, salon en eetkamer behoren bij het huis en gaan over van eigenaar op eigenaar.

N.B. Alle vensters en serre/balkondeuren zijn voorzien van voorzetramen.

Omschrijving

Het huis is vanuit een nagenoeg rechthoekige plattegrond uit baksteen in kruisverband opgetrokken en bestaat uit een souterrain, twee bouwlagen en een kapverdieping onder een met rode Hollandse pannen gedekt schilddak; op ieder dakschild bevindt zich een met pannen gedekte dakkapel voorzien van meer-ruits draairamen. In het midden van de nok bevindt zich een gemetselde schoorsteen. Het dak heeft rondom een forse dakoverstek, dat voorzien is van een houten goot en gootlijst.

De naar de Piersonweg gekeerde, drie traveeën brede symmetrische voorgevel (noordoost) bevat in het midden de uitgebouwde entree, waarvan de fors uitragende luifel boven het portiek is voorzien van een met pannen gedekt half schilddak en een houten lijst. Op het dak van de luifel zijn aan weerszijden zuiltjes gemetseld versierd met zandstenen sculpturen, die grijnzende leeuwen voorstellen. Voor de entree bevindt zich een gemetselde stoep met vijf treden, voorzien van een vloer met rode en turquoise tegel. Aan weerszijden van de stoep zijn muurtjes gemetseld met houten bloembakken. De blankgelakte voordeur is in Amsterdamse Schoolstijl gedetailleerd en voorzien van twee zeshoekige ruiten. De deur heeft twee zijlichten, die voorzien zijn van gekleurd glas-in-lood en een hardstenen onderdorpel en neuten. De zijlichten hebben dubbele, bakstenen lekdorpels. Er is een hardstenen brievenbus geplaatst. Boven de entree bevinden zich de vier glas-in-loodramen van het trappenhuis. Rond deze ramen is de gevel decoratief uitgemetseld. Aan weerszijden van de entree bevindt zich een rechtgesloten kruisvenster met vier-ruits bovenlicht en op de verdieping twee gekoppelde, rechtgesloten acht-ruits ramen. De twee keldervensters (links en rechts) hebben vier-ruits klapparamen met diefijzers en koekoeken. Deze rechtgesloten vensters worden afgesloten met een dubbele, verticale streklaag.

De symmetrische zuidwestgevel aan de Winterdijk is eveneens in drieën delen verdeeld. In het midden bevindt zich de serre met daarboven het balkon. De bakstenen gevels zijn bij de serre, het balkon en op de hoeken op decoratieve wijze uitgemetseld. In het midden bevindt zich de serre-uitbouw in de vorm van een halve achthoek. De serre bestaat volledig uit ramen met bovenlichten en in het midden dubbele openslaande terrasdeuren. Aan weerszijden van de serre bevinden zich eveneens dubbele, openslaande terrasdeuren met zijlichten en bovenlichten. De onderdorpels en neuten zijn alle uitgevoerd in hardsteen. De rollagen bestaan uit een staande strekken. Bij het balkon zijn drie vensters, met twee vaste ramen en één draairaam, gerealiseerd. Aan weerszijden zijn drie gekoppelde acht-ruits ramen aangebracht. Het terras grenzend aan de zuidwestgevel is - in decoratief metselverband - over het water heengebouwd. Rond het terras is een muur gemetseld, die met de gevels verbonden is, en voorzien is van 'torentjes' waarop koperen lantaarns zijn geplaatst.

De zuidoostgevel bestaat uit een rechter deel met een (neven)entree en een risalerende linker travee. De entree bestaat uit een gemetselde stoep met muurtjes en houten bloembakken, een deur en een houten luifel met plat dak. De deur heeft zes ruiten en zijlichten met gekleurd glas en een diefijzer. Boven de luifel bevinden zich vier tweedelige ramen, waarvan de lateien bestaan uit twee uitgemetselde lagen met verticale strekken. Op de verdieping zijn evenzo gedetailleerde ramen aangebracht met in het muurvlak ertussen decoratief metselwerk. In het

risalerende deel - met stapsgewijs risalerende, decoratief gemetselde hoeken - bevinden zich op souterrain-niveau drie kelderramen en op de eerste en tweede laag drie ramen. Alle ramen hebben bakstenen lekdorpels. De dakkapel is uitgerust met twee zesruits-ramen. In het linkerdeel van de noordwestgevel zijn op souterrain-niveau drie klappramen met koekoeken en diefijzers, in de eerste laag een langgerekt glas-in-lood venster en op de verdieping een tableau met de naam van het huis aangebracht. In het risalerende rechterdeel bevindt zich een serre-uitbouw met plat dak, gekoppelde ramen, dubbele openslaande tuindeuren en bovenlichten. Op de verdieping zijn drie ramen met bakstenen lekdorpels gerealiseerd.

In het INTERIEUR is ondermeer van belang de ruimte-indeling die volledig symmetrisch zijn: van het souterrain, dat zich onder het gehele huis bevindt, de twee woonlagen (bel étage en verdieping) tot en met de zolderverdieping. De entree met vestibule en hal ligt centraal in het pand. Aan de zuidwestzijde ligt een serre. Aan weerszijden van de serre liggen achthoekige ruimten, namelijk de eetkamer en de salon. Aan weerszijden van de grote hal liggen respectievelijk de keuken en een studiekamer. Op de verdieping ligt de rondom de vide lopende overloop centraal. Boven de serre liggen respectievelijk de badkamer en het balkon. Aan weerszijden daarvan liggen forse slaapkamers. Ook aan de noordoostzijde liggen slaapkamers links en rechts van de hal. Een zorgvuldig gedetailleerde houten scheluwetrap leidt naar de zolderverdieping, alwaar zich diverse slaapkamers, ook voor dienstboden, bevinden.

In het gave interieur bevinden zich onder meer stucplafonds met strak geometrische profiellijsten, paneeldeuren met origineel hang- en sluitwerk en zesruiten en gekleurd glas-in-lood bovenlichten in Art Deco stijl. De vestibule is voorzien van marmere lambrizing, neuten en onderdorpels en voorts houten betimmering. In de volledig betimmerde hal bevindt zich een alkoof met een gemetselde schouw in decoratief verband en aan weerszijden daarvan houten banken. De vloer in de hal bestaat uit tegels in een decoratief verband in grijs, zwart en rood. In de hal bevindt zich een open, zorgvuldig gedetailleerd, volledig betimmerd trappenhuis met een houten bordestrap. De detaillering van trapbeschot, balustrade en trappalen is in Art Deco-stijl uitgevoerd. De trap is voorzien van houten handlijsten in koperen grepen. Het plafond bestaat uit cassetten. In de eetkamer bevinden zich onder meer drie (vier-ruits) glas-in-lood ramen met bloem- en vruchtenmotieven. In de salon bevindt zich een houten betimmering en een erker-achtige uitbouw (in de vorm van een halve zeshoek). In de serre ligt de originele eikenhouten vloer. De wand tussen hal en serre bestaat uit een deur met zijlichten, voorzien van ruiten met gekleurd glas en boven het geheel bovenlichten, voorzien van gekleurd glas-in-lood. In de kamer op de noordhoek bevindt zich een schouw in Art Deco-stijl en een houten betimmering tot en met de deurhoogte. De toilet tussen salon en deze kamer bevindt zich grotendeels in originele staat met een granitovloer, tegellambrizing en een porceleinen fonteintje. De keuken is voorzien van een granitovloer, granieten onderdorpels en neuten en een houten omlijsting van de voormalige schouw.

In het souterrain bevindt zich onder meer een wijnkelder met originele wijnrekken.

Waardering

Het woonhuis met bijbehorend interieur aan het Van Bergen IJzendoornpark 22 is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde.

- als representatief vroeg-20ste-eeuwse voorbeeld van een aan de Amsterdamse School verwante bouwstijl en -tijd en vanwege de karakteristieke detaillering en het materiaalgebruik.

- als voorbeeld uit het oeuvre van de Haagse architect J. Duynstee.
- vanwege de ligging in het Van Bergen IJzendoornpark en vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de overige bebouwing in het park heeft de villa stedenbouwkundige- en ensemblewaarde.
- vanwege de nagenoeg gave hoofdvorm, detaillering en interieur. Bovendien is de vrije ligging in het park en aan de Winterdijk onaangetast.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis